

On jasno izražava svoje antifašističko stajalište ali i s velikom sposobnošću predikcije govori o krizi modernog društva. Knjižica je temom vezana za fašizam i nacionalni socijalizam koji su kao pokretači svjetskih događaja sišli sa povijesne pozornice, ali kriza modernog čovjeka, koju on jasno zamjećuje i detektira, upravo doživljava kulminaciju u ovo naše vrijeme vladavine ekstremnog materijalizma i konzumerizma.

Hana LENCOVIĆ, prof.

***Fra Bonaventura Duda, Čovjek želja.
Poseban prilog u prigodi 60 godina
svećeništa (1950.-2010.),
Novi list, 8. siječnja, 2010.***

Odavno je jasno da u red najznamenitijih, ali i najpopularnijih hrvatskih redovnika, osobito živućih, ulazi franjevac Roko Duda, s redovničkim imenom poznat kao Bonaventura. Jer, on je u mnogočemu zaista uzoriti stvaratelj – duhovnik, propovjednik, znanstveni i kulturni djelatnik, pjesnik, prevoditelj, glazbenik, itd. Nagrađivan je brojnim priznanjima – uz ostalo, na prijedlog akademika Petra Strčića izabran je za dopisnog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Slaveći dijamantni svećenički jubilej 2010. godine i 70 godina franjevaštva, ministar kulture Republike Hrvatske Božo Biškupić, uručio mu je odličje Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića za poseban znanstveni doprinos u hrvatskoj kulturi. Tom prigodom nagrađen je i medaljom grada Zagreba “za poseban doprinos promicanju hrvatske teološke misli”. Ovdje skrećemo pozornost na jedan noviji

prilog o njegovu životu i djelu, na zaseban prilog u riječkome dnevniku “Novi List”, od 8. siječnja, 2010. god. pod naslovom: *Fra Bonaventura Duda, Čovjek želja: poseban prilog u prigodi 60 godina svećenstva (1950.-2010.)*

Bonaventura Duda Riječanin je (rođ. 1924.), ali se drži Krasaninom s otoka Krka, odakle su mu pretci. Godine 1941. postaje članom svjetskog franjevačkog bratstva te preuzima ime Bonaventura. Godine 1950. zaređen je za svećenika te ubrzo postiže znanstveni naslov magistra znanosti, nazivan u crkvenome obrazovanju licenci-jatom, i to iz teologije. Doktorirao je također u Rimu, i to na franjevačkom sveučilištu Antonianum, pišući o dubrovačkom dominikancu Ivanu Stojkoviću, ekleziologu iz XV. stoljeća. Na Papinskom biblijskom institutu postiže biblijski licencijat. Niz godina (do umirovljenja 1993.) bio je profesor Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Predaje i u drugim institucijama. Uz nastavni rad plodno se bavi i znanostima – sudjeluje na znanstvenim skupovima te objavljuje svoje radove u stručnim i znanstvenim časopisima i zbornicima u domovini i izvan nje. Široki raspon kolegija koje je držao svjedoči o širini njegova znanja i interesa. Za profesora emeritusa izabran je 2001. godine. Osim što je autor niza knjiga te mnogih rasprava i članaka, sudionik je i mnogih radio i tv nastupa (na hrvatskome i stranim jezicima). Jedan je od pokretača i urednika edicije (i danas izlazećeg) tjednika *Glas koncila*. Poznat je i kao autor projekta, u ono doba jedinstvenog u Istočnoj Europi, znanog po imenu “Zagrebačka Biblija” (1968., do danas taj hrvatski prijevod Biblije doživio

je petnaestak izdanja) zajedno sa Jurom Kaštelanom. Zbog zasluga za prevođenje Biblije dobio je 2004. god. nagradu *Annales Pilar* Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar". Biskupska konferencija Jugoslavije povjerava mu izradu *Hrvatskog lektionara* (desetak svezaka). Za te potrebe, zajedno s fra Jerkom Fućkom, prevodi Novi zavjet. Mnogima su poznati njegove knjige i članci, od kojih su evo samo nekih: *Sijač je Sin čovječji* (1989.), *U plemenitu srcu* (1990.), *Rukovet domovinskih tema* (1999.), obrada hrvatskih božićnih pjesama *Svijeta razveseljitelj* (1990.), Hrvatske marijanske teme *Nazaretska poruka Marijina Trsata* (1995.), *Razmišljanja sa svojih šetnji po Mirogoju Ja Bogu povjerih svoj štap* (1999.), itd.

Fra Duda izvoran je teološki mislilac izrastao na zasadama Drugog vatikanskog koncila, istraživač teološke povijesti ali i budan sudionik njezine sadašnjosti. Njegova zauzetost profesurom, pisanjem i propovijedanjem svjedoči o tome. Znanje mu je veoma široko, raznorodno i duboko u biblijskim i teološkim temama, što se vidi iz njegove zbirke studija i članaka koje se može pronaći u dva zbornika izabranih tema: *Koncilske teme* (1995.) i *U svijetlu Božje riječi* (2001.). Poseban broj časopisa *Bogoslovske smotre* (1985., 1-2) posvećen je njemu u čast gdje se može pronaći i njegova dotadašnja, opsežna bibliografija.

Mnogo toga još može se isčitati na stranicama spomenutog zasebnog riječkoga novinskog priloga, tiskanog na 32 stranice većeg novinskog formata. Uz brojne fotografije umjetničkih i drugih djela iz povijesti i sadašnjosti kršćanske vjere, te samog fra Duda i naslovnica njegovih publikacija, uz izbor iz njegova poetskog, znanstvenog i

stručnog rada, svoje priloge su priložili: mr. sc. Božo Biškupić, ministar kulture Republike Hrvatske, *U službi čovjeka*, dr. sc. fra Emanuel Hoško, *Čovjek želja*, provincijalni ministar fra Željko Železnjak, *Čovjek izuzetnih darova*, riječki nadbiskup mons. dr. Ivan Devčić, *Prva lekcija oca Duda*, biskup gospičko-senjski mons. dr. Mile Bogović, *Dah suvremenosti i teološke svježine*, sisački biskup mons. dr. Vlado Košić, *Pro-fessor, con-fessor, svjedok, priznavatelj...*, akademik Petar Strčić, *Zač je košnji papa fali važuć doktorat Roka zo Krasi*, prof. dr. sc. Adalbert Rebić, *Nenadmašiv prijevod Novoga zavjeta*, prof. dr. sc. Ivan Golub, *Čovjek od Riječi*, Marko Grčić, *Prijatelj iz biblijskih vremena*, Zvonimir Mrkonjić, *U Bonaventurinim utihama*, dr. fra Darko Tepert, *Bitan utjecaj na moj život*, *Spomenik Zagrebačkoj Bibliji*, Katica Knezović, *Radost koja zahtijeva*, don Živko Kustić, *Vodio nas je u srž problema*, fra Velimir Blažević, *Suosjećanje sa bosanskim franjevcima*, fra Luka Markešić, *Drugima koristiti*, Mirjana Grce, *Trsat je moj drugi dom, razgovor s dr. fra Bonaventurom Dudom*, *Novi list*, 14. kolovoza 2007., Rijeka, str. 6-7, akademik Josip Bratulić, *Prorok blage riječi*, prof. emer. dr. sc. Vitomir Belaj, *Poslijedoktorski tečaj o skromnosti i ljepoti vjere*, akademik Stjepan Damjanović, *Posebne porcije filozofima*, sestra karmelićanka Bonita Kovačić, *Pitat ćemo Duda... on sigurno zna*, prof. dr. Ivan Fuček, *Zanosan svjedok vjere*, doc. dr. sestra Valentina Mandarić, *Jednostavnost – temelj svake veličine*, fra Bono Zvonimir Šagi, *Ne prestajem od njega učiti*, prof. dr. sc. Tomislav Ivančić, *Dobri duh Fakulteta i Kaptola*, fra Hrvatini Gabriel Jurišić, *Vi ste svi braća*, dr. fra Zvezdan Linić,

Nemoj nikad zaboraviti da smo povezani, Stjepan Lice, *U gnezdu pet ptica*, prof. dr. sc. dominikanac Marijan Jurčević, *Biće horizonta*, don Anton Šuljić, *Studiozni improvizator i nadahnuti pjesnik*, dr. sc. Marija Riman, *Učenik Kamila Kolba*, dr. fra Bernardin Škunca, *Bibličar – umjetnik, teolog – umjetnik*, Marija Pepelko i Silvija Lučevnjak, *60-godišnje sebedarje*, Marija Mirković, prof., *Kako iz poznatoga isčitati ključno*, Ivica Domaćinović, *Krasan, Krčan, Krščan!*, prof. dr. Vlado Šakić, *Dobitnik nagrade Annales Pilar*, Krsto Papić, *Naš život vezuje uz Evandjelje*, Marija Barbarić Fanuko, *Sveto prijateljstvo*, Ljiljana Bunjevac Filipović, *Osjetiti Božju blizinu*.

Već samo citirani sadržaji naslova nadasve govore o velikom bogatstvu djela fra Duda na koje su se referirali sudionici ovog novinskog priloga. Njegovo djelovanje u pokoncilsko vrijeme i njegov pristup obradi franjevačkih tema prvenstveno su živi primjer kako se teološka misao pretače iz riječi u djelo. Čitav svoj svećenički život, od djetinjih dana kada su članovi franjevačke provincije otkrili njegov talenat i podržali njegov rad, skromno je skrbio o duhovnim potrebama svojih sugrađana. Njegove propovijedi uvijek predstavljaju intelektualni izazov za pojedinca kao polazište za razmišljanja o vlastitu životu i zbilji, ali isto tako su i moralni korektiv čitavog društva. Svoju predanost svome pozivu i njegovim potrebama najbolje ocrta njegov citat a tiče se izdanja Biblije iz 1968. godine: "Oko godine 1965. sa svih su se strana u nas čuli glasovi koji su govorili o potrebi Biblije. I sam sam osjećao potrebu novog prijevoda, ali ni najmanje da bih ja u njemu sudjelovao. I tu sam se

našao odjednom u poslu. Naprosto, valjalo je prihvatiti se. U ono vrijeme rekao je Tomislav Ladan u jednom važnom razgovoru: Ima trenutaka i prilika kada se ne pita jesmo li sposobni, nego moramo li. A onda treba pregnuti da načinimo kako valja."

Uzimajući u obzir rad fra Bonaventure kao vrsnog teologa, bibličara, prevoditelja, pisca i skladatelja, pokazuje se njegov pozamašan, kapitalan doprinos obogaćivanju hrvatske kulture. Sadržaj ovog opsežnog novinskog priloga, nažalost, nije od trajne uporabne vrijednosti, jer, radi se ipak, o novinskom papiru, neuvezenoj i neukoričenoj ediciji, koja se lako zagubi te brzo uništava u praksi. Stoga osvrt na životno djelo fra Bonaventure Duda zaslužuje biti objavljen u nekom trajnijem, književnom obliku.

Hana LENCOVIĆ, prof.

Ivan Devčić, Filozofija povijesti i kulture Nikolaja A. Berdjajeva,

Glas koncila, Zagreb, 2010., 383 str.

Najnovija knjiga Ivana Devčića, "Filozofija povijesti i kulture Nikolaja A. Berdjajeva", objavljena u renomiranoj izdavačkoj kući "Glas koncila", plod je ne samo autorovog dugogodišnjeg bavljenja filozofijskom misli jednog od najkompletnijih ruskih i europskih personalista, nego i potvrda njegove trajne zaokupljenosti ruskim filozofom. Poznavateljima djela Ivana Devčića zasigurno je poznata njegova knjiga "Osmi dan stvaranja. Filozofija stvaralaštva N. Berdjajeva", koja je objavljena 1999. godine i u recentnim prikazima ocjenjena i vrednovana kao prva cjelovita